



DOSSIER DE RECUPERACIÓ

LLENGUA CATALANA I LITERATURA

3r d'ESO

NOM I COGNOMS:

CURS:

DATA DE LLIURAMENT:

Cal fer tots els exercicis del dossier (en aquests fulls i si cal, en fulls en blanc) i entregar-ho tot el dia de la prova escrita.

DEPARTAMENT DE LENGÜES

IE LLORET DE MAR

1. Indica, en un full a part, la categoria lèxica de les paraules destacades d'aquest fragment del conte *Mai no plou a gust de tothom*, de Joaquim Carbó, i digues per què ens és útil conèixer-la dins d'una oració:

Veien prou pel·lícules de misteri, **emoció** i intriga **per** arribar-se a imaginar que el seu pare es dedicava a l'espionatge **o** que estava vinculat **amb** alguna d'aquelles xarxes de serveis **secrets** de les quals **no** se'n podia parlar.

2. Escriu totes les formes possibles d'aquests mots i comenta'n la variació final:

- feliç →
- trist →
- elegant →

3. En un full a part, fes l'anàlisi morfològica i sintàctica d'aquesta oració:

Els tècnics han presentat al saló de l'automòbil els cotxes del futur.

4. Completa els buits de manera adequada amb *hem/em/amb*:

- No preguntis per què ho vaig fer.
- Avui a classe estudiat el camp semàntic dels animals.
- No surtis al carrer febre.

5. Omple els buits amb el monosíl·lab adequat: *a/ha, amb/em/hem, i/hi, o/ho*.

- preocupa que encara no hagi trucat.
- A la bossa, no cap res més.
- Ella sempre volgut tenir un gos d'atura.
- Vols cafè te?

6. Completa aquestes paraules amb la vocal adient: *a/e, o/u*:

- | | |
|-----------------|------------------|
| • n.....dador | • v.....lguem |
| • s.....rtís | • c.....síeu |
| • n.....ixement | • tr.....uria |
| • desp.....ntar | • p.....lseguera |
| • mon.....stir | • ass.....ssí |

7. Quina diferència de significat hi ha entre els mots *enlloc* i *en lloc*?

.....

.....

.....

.....

8. Per què porta dièresi i no accent la paraula *diürn*?

.....

.....

.....

.....

9. Què és un accent diacrític?

.....

.....

.....

.....

10. Explica què volem dir quan parlem de literatura des de la perspectiva històrica i en què es diferencia de la literatura que has estudiat fins ara.

.....

.....

.....

.....

1. Explica l'actitud emocional que transmet cada expressió:

- Que bé!

.....

- Em proposo ser puntual.

.....

- Trobem necessària una reforma.

.....

- Aquesta pel·lícula no em diu res.

.....

- No m'agrada que m'ensabonin.

.....

2. Classifica aquestes plantes segons que siguin arbres (1), arbustos (2) o herbes (3):

- | | |
|-------------------------------------|------------------------------------|
| <input type="checkbox"/> eucaliptus | <input type="checkbox"/> olivera |
| <input type="checkbox"/> pastanaga | <input type="checkbox"/> castanyer |
| <input type="checkbox"/> farigola | <input type="checkbox"/> roser |
| <input type="checkbox"/> alzina | <input type="checkbox"/> ginesta |

3. En un full a part, indica la categoria lèxica dels mots que tens en negreta i quin tipus de sintagma pot formar cadascuna.

L'humor és una **arruga** al cervell. Les coses que **esperes** que passin i que **després** no passen, deixant que **en** lloc **seu** passi una cosa divertida, succeeixen per primera vegada al cervell.

ANDREU BUENAFUENTE, *Monòlegs*

4. Què és un pronom, des del punt de vista sintàctic? Explica-ho en un full a part.

5. Completa els espais buits amb la vocal correcta:

- | | | |
|--------------|-------------|------------|
| • v_lguem | • c_siré | • ren_ixia |
| • tr_guéssiu | • s_rtirien | • p_gueren |
| • n_ixen | • v_lgui | • c_si |

6. Escriu un verb que sigui sinònim de cada una d'aquestes frases fetes.

- Estirar la pota.

.....

- Fer els ulls grossos.

.....

- Donar carbassa.

.....

- Aixecar la camisa.

.....

- Menjar poc i pair bé.

.....

7. Escriu dues frases fetes i dues locucions, i explica'n el significat.

•

.....

•

.....

•

.....

•

.....

8. Indica si són certes (C) o falses (F) aquestes afirmacions sobre el contacte de llengües:

- Una comunitat lingüística és un conjunt de persones que es comuniquen amb la mateixa llengua.
- Les situacions de monolingüisme són les més habituals en un individu o en un estat.
- Catalunya és un cas clar de bilingüisme territorial.
- La diglòssia mostra situacions de desigualtat lingüística en una societat.
- Les interferències lingüístiques generen llengües noves, com ara les pidgins.
- L'*spanglish* és un exemple de llengua pidgin perquè no té parlants nadius.

1. Explica, amb un exemple, la diferència entre l'actitud i el sentiment d'una persona.

.....

2. Subratlla el nucli del predicat d'aquestes oracions i classifica'ls en simples, compostos o perifràstics.

- A la festa d'ahir vaig conèixer un noi molt simpàtic.

.....

- Decidirem el nou govern a les urnes.

.....

- Avui a classe hem fet educació viària.

.....

- La meva germana i jo estem guarnint l'arbre de Nadal.

.....

- Tots els presents estan convidats a la xocolatada.

.....

3. Què és la veu passiva? Escriu-ne un exemple.

.....

4. Completa aquestes perífrasis verbals i indica'n el tipus entre parèntesis.

- continuar + (.....)
- acabar + de + (.....)
- haver + (.....)
- deure + (.....)
- posar-se + (.....)
- anar + a + (.....)

5. Identifica els verbs d'aquestes oracions. Subratlla els personals i encercla els impersonals.

- Tots van sortir caminant en fila.
- Hem decidit visitar el Museu Dalí.
- Plorar eixampla els pulmons.
- El director de la companyia ha estat destituït per falsificar documents.

- Classifica els mateixos verbs tenint-ne en compte l'estructura. Fes-ho en un full a part.

6. Explica què són els afixos i posa'n algun exemple.

.....

7. Canvia la categoria lèxica d'aquestes paraules afegint-los un sufix.

- feliç (adj.) (nom)
- fixar (verb) (nom)
- enuig (nom) (verb)
- salut (nom) (adj.)
- adequat (adj.) (adv.)
- sol (adj.) (nom)

8. Què són les cròniques medievals? Explica-ho.

.....

9. Escriu el nom de les quatre grans cròniques.

.....

1. Defineix en un full a part els conceptes següents:

- societat de la informació:
-
- periodista:
-
- gènere periodístic:
-
- crònica:
-

2. Subratlla els pronoms d'aquestes oracions i indica quin tipus de sintagmes substitueixen:

- La Mireia és molt feliç, però l'Abel no ho és tant.
.....
- Compra la fruita i deixa-la dins la nevera.
.....
- M'agradaria anar al cinema tot i que no hi podré anar.
.....
- Visc lluny de l'escola, tu també hi vius?
.....

3. Encercla els pronoms que tens a continuació i indica de quin tipus són:

- Nosaltres arribarem després de sopar.
.....
- Busca-les al calaix de sota.
.....
- Tinc un amic que val un imperi.
.....
- Què menjarà avui?
.....

4. Accentua els infinitius següents, tots són plans:

- | | |
|---------------|--------------|
| • planyer | • esser |
| • recórrer | • fumer |
| • decreixer | • reneixer |
| • temer | • concórrer |
| • torcer | • reconeixer |
| • desmereixer | • vencer |

5. Defineix en un full a part aquestes paraules del vocabulari dels edificis i les construccions.

- | | |
|-----------|-----------|
| • minaret | • tribuna |
| • volta | • absis |
| • terrat | |

■ Tria'n dos i fes una oració amb elles.

.....

6. Tria el prefix adequat i forma paraules derivades: *extra-, trans-, semi-, il-, re-, anti-*.

- vocal
- ordinari
- legal
- portar
- picar
- tèrmic

7. Encercla els infixos d'aquests mots:

esmicolar - llefiscós - branquilló - pelleter

8. Explica, en un full a part, quina era la situació a la societat catalana i a l'Europa del segle XIX arran de la Revolució Francesa i la Revolució Industrial.

9. Marca amb una creu els trets que pertanyen al moviment del Romanticisme.

- evasió
- valoració dels clàssics
- atracció per la raó
- personatges espirituals
- revaloració de la literatura popular
- magnificació de la mort

1. Explica què és una notícia. Quines preguntes bàsiques ha de respondre?

.....

.....

.....

.....

.....

2. Completa aquests noms relacionats amb el camp semàntic dels nuclis de població.

- E _ B O _ _ _ L
- G _ _ L
- E _ L L _ _ _ _ T
- V _ R _ R _
- X _ _ F _ _

3. Escriu una oració que comenci amb cada una d'aquestes paraules. Després, indica a quina modalitat oracional pertanyen.

- Qui
- Tanqueu
- Tant de bo
- Probablement

4. Ordena els mots següents per formar oracions. Escriu-les en un full a part i digues si són simples o compostes.

- sancionada / pirateria / del / informàtica / a partir / vinent / la / serà / mes
- de / la / vull / temporada / que / no / calçots / s'acabi
- cap / temperatures / aquest / les / setmana / baixaran / de

5. Escriu en un full a part les quatre formes del verb *ser* amb accent diacrític i fes una oració amb cadascuna.

6. Forma paraules compostes i indica la categoria gramatical dels mots resultants.

- vint + i + tres
- terra + trèmol
- ciència + ficció
- escura + xemeneies
- agre + dolç
- hispano + americà
- mil + homes
- sud + oest
- col + i + flor

7. Detecta l'element màgic en aquest conte breu de Pere Calders

L'hora en punt

La mort es presentà quan no se l'esperava, i ell li digué que no li havia donat hora.

–És que l'hora la dono jo –va respondre-li la mort.

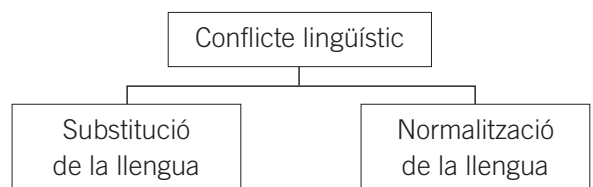
–No sempre, no sempre... –replicà ell–. Ara, per exemple, tinc l'agenda plena i a vós no us ve d'un dia. Però a mi sí. Telefoneu-me dimarts que ve, a quarts de cinc, i quedarem per una data.

–És irregular, no puc fer-ho. Va contra els reglaments –digué la gran senyora.

–Apa, bah! –es defensà ell, tot empenyent-la suaument cap a la porta. Amb la feinada que teniu no em direu pas que depeneu d'un difunt puntual. En canvi, jo tinc compromisos inajornables.

I la mort se'n va anar amb la calavera entre les cames, sense saber-se'n avenir. No li havia passat mai.

8. Explica en un full a part aquest gràfic:



1. Explica què és una crònica.

.....

.....

.....

.....

.....

2. Justifica aquesta afirmació tenint en compte el que has après:

El llenguatge de la crònica ha de ser clar i entenedor com el de les notícies, però l'estil és més lliure.

.....

.....

.....

3. Escriu sis paraules de les parts d'un arbre.

.....

.....

4. Subratlla el subjecte i encercla el predicat d'aquestes oracions. Indica si són d'un sol constituent, de subjecte el·líptic o de dos constituents, i també el tipus de predicat que tenen.

- A aquesta hora els cotxes transiten lentament.

.....

- Hi ha hagut vaga de transports a Girona.

.....

- A París està la Jana?

.....

- Van repartir caramels a tots els nens.

.....

- Les havaneres són cançons populars catalanes.

.....

5. Escriu de quin tipus són els complements verbals subratllats, si són obligatoris o optatius i el tipus de sintagma de cada un.

- Els va donar la solució molt aviat.

.....

- Treballava amoïnada pel seu ascens.

.....

- Aquesta pel·lícula serà la guanyadora.

.....

- Al dia següent va adonar-se de la situació.

.....

6. Afegeix la dièresi a les paraules que n'hagin de portar:

- | | |
|--------------|-------------|
| • ambiguitat | • coincidir |
| • traduït | • reull |
| • agraïment | • caòtic |
| • sequència | • aeri |
| • cafeïna | • suís |

7. Fixa't en el significat d'aquests radicals cultes i escriu una paraula que contingui cadascun:

- foto- «llum»
- -teca «dipòsit»
- -vor «que menja»
- micro- «petit»
- pisci- «peix»
- -ràgia «flux»

8. Explica amb les teves paraules què és l'amor cortès.

.....

.....

.....

.....

.....

1. L'estudi de la llengua inclou altres aspectes a més de la morfologia i la sintaxi. Explica de què s'ocupen les matèries següents:

- Fonètica
.....
.....
- Lexicologia
.....
.....
- Semàntica
.....
.....

2. Explica la utilitat del corrector ortogràfic quan escrius amb ordinador i algun problema que en pot comportar la utilització.

.....
.....
.....
.....

3. Explica l'etimologia de la paraula *diccionari* i tradueix-la al castellà, a l'anglès, al francès, a l'alemany i a l'italià.

.....
.....
.....
.....

■ Hi ha alguna llengua en què el mot equivalent no tingui la mateixa etimologia? En cas afirmatiu, sabries explicar com està formada la paraula?

.....
.....

4. Classifica els gèneres literaris següents en narratius, poètics, teatrals o assagístics:

estança - llegenda - aforisme - sainet
acte sacramental - memòries
epistolari - romanç - nadala - sonet

- Narratius
- Poètics
- Teatrals
- Assagístics

■ N'has trobat algun que pugui pertànyer a més d'un gènere? Explica per què en cada cas.

.....
.....

5. Digues a quin dels gèneres literaris pertany aquest fragment i argumenta-ho:

El drama és que, sense saber *quid est veritas*, sí que sabem tanmateix què és mentida. Ho deia, i molt ben dit, Cesare Pavese. Potser la paraula «drama» no li pertany: el cito de memòria, i no en garanteixo la literalitat. Però la idea és aquesta. Jo crec que encara hi podríem afegir un parell de matisacions. D'una banda: que, per cada «veritat», hi ha un marge indefinit, inesgotable, de «mentides». En la pràctica rarament ens hi fem forts, i ens resignem a no saber exactament *quid est veritas*. Ara: les «mentides» que solen escampar-se per ocultar, dissimular o contradir qualsevol «veritat», acostumen a ser, en general, notòriament fàcils de detectar. D'una manera o altra, acabem per «saber» que són «mentides». I si no ho «sabem», una certa mala olor, de percepció rude i immediata, ens ho fa sospitar. Algú ens vol enganyar: això és la «mentida». No trobo cap definició més raonable del fet semàntico-social que anomenem «mentida».

JOAN FUSTER, *El món de cada dia*

.....
.....
.....
.....
.....
.....

1. **Escriu un text breu on apareguin, com a mínim, un sintagma nominal, un sintagma preposicional, un sintagma verbal, un sintagma adjectival i un sintagma adverbial.**
2. **Llegeix atentament aquest fragment del llibre bíblic dels *Jutges* i explica, en sentit literal, d'on li vénen la força i la feblesa a Samsó. Després, explica quin sentit simbòlic pot tenir aquest relat mític.**

Samsó es va enamorar d'una dona de la vall de Sorec que es deia Dalila. Els magistrats filisteus van anar a trobar-la i li digueren:

–Afalaga'l per saber d'on li ve tanta força i com podríem fer-nos-ho per lligar-lo i així poder-lo dominar. Et donarem cadascun mil cent sicles de plata.

Llavors Dalila demanà a Samsó:

–Digues-me, per favor, d'on et ve tanta força i com et podrien lligar i dominar-te.

Samsó li va dir:

–Si em lligaven amb set cordes de nervis de bou encara flexibles, que no s'haguessin ressecat, jo perdria la força i seria com un home qualsevol.

Els magistrats filisteus van portar a Dalila set cordes de nervis de bou que encara no s'havien ressecat, i ella va lligar Samsó. Hi havia gent amagada a l'habitació. La dona, de sobte, cridà:

–Samsó, els filisteus són aquí!

Samsó va trencar les cordes com qui trenca un fil d'estopa socarrimat. No havien descobert el secret de la seva força.

Dalila digué a Samsó:

–T'has burlat de mi dient-me una mentida. Digues-me, per favor, com et podrien lligar.

Samsó li respongué:

–Si em lligaven amb cordes noves encara per estrenar, jo perdria la força i seria com un home qualsevol.

Dalila va agafar unes cordes noves i va lligar Samsó. I després cridà:

–Samsó, els filisteus són aquí!

Hi havia gent amagada a l'habitació. Però Samsó va trencar les cordes que li lligaven els braços com qui trenca un fil.

Dalila es va queixar a Samsó:

–Fins ara t'has burlat de mi dient-me mentides. Digues-me com et podria lligar.

Samsó li respongué:

–Si teixeixes les meves set trenes junt amb l'ordit i les pitges cap al bastidor, jo perdria la força i seria com un home qualsevol.

Dalila va fer que Samsó s'adormís, va teixir les set trenes junt amb l'ordit, les pitjà cap al bastidor i cridà:

–Samsó, els filisteus són aquí!

Ell es despertà i va arrencar el bastidor, el teler i l'ordit.

Dalila li digué:

–Com pots dir que m'estimes si no em confies el secret del teu cor? És la tercera vegada que et burles de mi i no em vols fer saber d'on et ve tanta força.

Dalila es va fer tan pesada insistint un dia i un altre amb les seves preguntes, que Samsó, esgotat com per a morir-ne, li va obrir el cor dient:

–No m'he tallat mai els cabells, perquè estic consagrat a Déu des d'abans del meu naixement. Si em tallaven els cabells, en mancaria la força i em tornaria feble, i seria com els altres homes.

Llavors Dalila va comprendre que Samsó li havia confiat el seu secret i va fer venir els magistrats filisteus:

–Pugeu, que ja m'ha revelat tot el seu secret. Ells hi anaren amb els diners a la mà. Dalila va fer que Samsó s'adormís sobre els seus genolls i cridà un home que li tallés les set trenes. Samsó començà d'afeblir-se i va perdre la força.

Dalila cridà:

–Samsó, els filisteus són aquí!

Ell es despertà, pensant que se'n sortiria i se'n desfaria com les altres vegades, però no sabia que el Senyor s'havia allunyat d'ell. Llavors els filisteus el van agafar i li buidaren els ulls. Després el baixaren a Gaza, el van lligar amb dues cadenes de bronze i li feien moldre gra a la presó. Mentrestant, el cabell de Samsó, havia començat a créixer, com abans de rapar-lo.

- Com sembla que continuarà la història de Samsó? Comprova-ho a Jt 16, 23 i següents.

1. Llegeix aquests fragments inicials de cinc poemes èpics i digues a quin títol pertanyen dels que figuren al requadre:

- *Illiada* d'Homer
- *Odissea* d'Homer
- *Cançó de Roland* (anònim)
- *Canigó* de Jacint Verdaguer
- *L'Atlàntida* de Jacint Verdaguer

1. Carles, el rei, nostre emperador magne,
set anys sencers ha hostilitzat Espanya;
la terra altívola, fins al mar l'ha ocupada;
ja cap castell al seu davant no s'alça;
no queden murs ni ciutats per abatre,
tret Saragossa, que és dalt d'una muntanya.
El rei Marsili la té, que Déu no ama;
creu en Mahoma i a Apol·lí fa pregràries.
De rebre mals no podrà preservar-se.
2. Amb son germà, lo comte de Cerdanya,
com àliga que a l'àliga acompanya,
davalla Tallaferro de Canigó un matí;
ve amb son fill de caçar en la boscúria,
quan al sentir-hi mística cantúria
se n'entra a l'ermitatge devot de sant Martí.
3. Canta, deessa, la ira funesta d'Aquil·les Pelida,
ira que obrí als aqueus el camí d'innombrables
sofrences
i Hades avall estimbà d'herois mil ànimes
fortes,
fent d'aquests mateixos herois pastura de
gossos
i àpat de tots els ocells, mentre Zeus son
digni acomplia.
Canta primer de tot la baralla que féu que
l'Atrida,
cap de guerrers, i Aquil·les diví renyits se
n'anessin.
4. Veus eixa mar que abraça de pol a pol la terra?
En altre temps d'alegres Hespèrides fou hort:
encara el Teide gita bocins de sa desferra,
tot braolant, com monstre que vetlla un camp
de mort.

Aquí els titans lluitaven, allà ciutats florien:
pertot càntics de verges i música d'ocells;
ara en palaus de marbre les foques s'hi
congrien
i d'algues se vesteixen les prades dels anyells.
Aquí estengué sos marges lo continent
hesperi;
quins mars o terres foren ses fites, ningú ho
sap;
lo sol, però, que mida d'un colp d'ull
l'hemisferi
era petit per veure'l a pler de cap a cap.

5. Conta'm, Musa, aquell home de gran ardit, que
tantíssim
errà, després que de Troia el sagrat alcàsser va
prendre;
de molts pobles veié les ciutats, l'esperit va
conèixer;
molts de dolors, el que és ell, pel gran mar patí
en el seu ànim,
fent per guanyar el seu alè i el retorn de la colla
que duia;
mes ni així els companys no salvà, tanmateix
desitjant-ho,
car tots ells es perderen per llurs mateixes
follies,
els insensats! que les vaques del Sol, el Fill de
l'Altura,
van menjar-se; i el déu va llevar-los el dia en
què es torna.
Parla'ns-en, filla de Zeus, des d'on vulguis,
també a nosaltres.

2. Busca la informació que et permeti dir quin o quins regnats dels reis catalans tracta cadascuna de les quatre cròniques:

- Alfons I (1162-1196)
- Pere I (1196-1213)
- Jaume I el Conqueridor (1213-1276)
- Pere II (1276-1285)
- Alfons II (1285-1291)
- Jaume II (1291-1327)
- Alfons III (1327-1336)
- Pere III el Cerimoniós (1336-1387)

1. Digues en quin o quins mitjans de comunicació (diari, ràdio o televisió) es poden trobar els gèneres periodístics següents:

- Notícia:
- Reportatge:
- Entrevista:
- Crònica:
- Article d'opinió:
- Editorial:
- Carta al director:
- Tertúlia:
- Documental:

2. Digues, en un full a part, a quin registre pertany aquest text i explica en què consisteix.

El Panga estava escurant la seva birra quan per la porta del bar va aparèixer un esbirro que feia molt mala pinta. Sense que ningú no s'ho ensumés, el paio aquell va treure una pipa i va encanonar la titi del Panga. En un moment es va muntar una tangana de cal déu. La pasma va arribar tan de pressa que segur que algun íntim els havia cascat les intencions del macarra.

.....

.....

.....

.....

.....

3. Substitueix els pronoms febles d'aquestes oracions per un sintagma del tipus que t'indiquem, i digues la funció sintàctica que fan.

- Cada dia l'estimo més → (SN)
.....
.....
- No crec que ho siguin → (SAdj.)
.....
.....

- Van arribar-hi després del migdia → (SP)
.....
.....

- Truca-hi → (SAdv.)
.....
F.....

4. Per què tant en el periodisme com en la literatura parlem de "gèneres"?

.....

.....

.....

.....

.....

5. Busca els títols de les sis novel·les de Narcís Oller i indica quins temes tracta en cadascuna d'elles.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Quins d'aquests temes comporten més clarament una descripció realista de la societat de l'època?
.....
.....

6. Busca a Internet fotografies de quadres romàntics i realistes i explica quines característiques tenen uns i altres.

1. Redacta una notícia amb les informacions següents. No oblidis cap de les parts que formen l'estructura d'una notícia.

Què: Sopar solidari.

Qui: Membres del grup de solidaritat *Fem Pous*.

Quan: Divendres 29 de juny del 2007.

On: Plaça de l'Assumpció (Vilanova i la Geltrú).

Com: Sopar amb amanides, pa amb tomàquet, botifarres, aigua, vi i cava (aportació de diversos comerços), projecció de l'àudiovisual del grup de cooperants que va ser al Camerun l'estiu passat i concert a càrrec del grup *Freqüències*.

Per què: recollir fons per dur a terme la construcció d'una aula polivalent al poble de Kòfia (Camerun).

2. Busca informació sobre la llegenda del Sant Greal. Justifica si es pot considerar narrativa fantàstica o realisme màgic.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Copia aquest relat i completa'l introduint-hi algun element màgic que condueixi, si és possible, a un final sorprenent. Fes-ho en un full a part.

La senyora Ernestina, veïna del quart segona, era una dona grossa i afable, dedicada en cos i ànima al coneixement exhaustiu de tot el veïnat. Alguns en dirien tafaneria, però tractant-se de la seva persona era una qüestió d'una professionalitat absoluta. Vídua des de feia uns quants anys, vivia acompanyada únicament del Pitu, un periquito que era el seu màxim confident. Un dia, a les vuit del matí...

4. Encercla les llengües europees minoritzades d'aquesta llista. Investiga a quin país o països es parlen i quina llengua dominant les pressiona.

francès - cors - gaèlic - portuguès
carelià - català - sard - flamenc - komi

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Llegeix aquesta crònica, respon les preguntes i converteix-la en una notícia.

Les ETT, un recurs per als menors de trenta anys

La majoria de les persones contractades té estudis secundaris o inferiors

M. ARGEMÍ. Barcelona

Les ETT s'han convertit en un recurs per buscar feina, principalment per a jovent amb un baix nivell d'estudis. Els sindicats consideren que no es tracta d'una opció d'ocupació satisfactòria; la patronal respon que els contractes temporals són sovint el pont per tenir l'indefinid.

Segons estimacions del sector, el 70% de les persones que troben feina mitjançant una ETT són joves menors de trenta anys. El 64% del total té estudis iguals o inferiors a l'ensenyament secundari i només el 7% són persones diplomades o llicenciades. Aquesta joventut i aquest nivell de coneixements van dur patrona, sindicats i Generalitat a incloure, en el projecte per a la millora de les relacions laborals en les ETT acordat per les tres parts, un compromís per aconseguir que «el pas per l'ETT d'aquestes persones els pugui permetre l'adquisició d'una certa carrera professional». Els sindicats opinen que, si bé la reforma de 1999 va millorar les condicions, les ETT no són una opció d'ocupació satisfactòria ni permanent. Sí que són, en canvi, una alternativa quan no se'n troba cap o s'està fent el pas d'una feina a una altra. Les organitzacions patronals, per la seva banda, remarquen els avantatges que troben els treballadors que truquen a la seva porta. Segons l'Associació Estatal d'Empreses de Treball Temporal (AETT), «es disposa de més garanties per cobrar el salari que en les empreses ordinàries en casos d'insolvència», faciliten la inserció laboral de col·lectius amb dificultats i s'obtenen possibilitats de més formació. Principalment, però, l'esquer de les ETT és en el fet que moltes empreses usuàries contracten el seu personal per quedar-se després el treballador que més els convenç. Es tracta d'una mena de selecció de personal encoberta prou estesa: prop d'un 30% de les persones contractades temporalment per mitjà d'una ETT acaba aconseguint un lloc estable.

- De quin tipus de crònica es tracta?

.....

- En les cròniques acostuma a haver-hi una valoració personal del periodista. Si creus que aquí n'hi ha, digues quina és.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Digues quines són les diferents parts d'aquesta crònica.

.....

.....

.....

.....

.....

2. Escribeu mots compostos formats amb elements cultes pertanyents als camps semàntics següents:

- disciplines científiques:

.....

.....

- aparells de mesura:

.....

.....

3. Busca els poemes següents i fes una valoració del tipus de relació que s'estableix en cadascun entre els amants:

- *Nodreix l'amor* de Joan Maragall.
- *Mester d'amor* de Joan Salvat-Papasseit.
- *Cançó a Mahalta* de Màrius Torres.
- *Els meus pits són dos ocells engabiats* de Maria Mercè Marçal.

1. Classifica aquestes paraules segons la categoria lèxica:

- | | | |
|-------------|-----------|------------|
| • felicitat | • a | • però |
| • créixer | • també | • la |
| • nosaltres | • ho | • alegre |
| • per | • i | • satisfet |
| • aquest | • aliment | • ballar |

Preposicions:

Verbs:

Noms:

Adjectius:

Adverbis:

Conjuncions:

Pronoms:

Determinants:

2. Explica la variació formal que han patit aquests mots:

- metge/metgessa
- despatx/despatxos

.....

3. Conjuga el present d'indicatiu del verb *llegir* i indica a quina conjugació pertany.

.....

- Pertany a la conjugació.

4. Escriu el tipus de cada un dels sintagmes següents: nominal, verbal, adjectival, preposicional i adverbial.

- a la ciutat perduda
- ben realitzada
- les seves conviccions
- malauradament
- dorm

5. Indica quines d'aquestes funcions fan els sintagmes de l'oració següent: subjecte (S), predicat (P), complement del nom (CN), complement directe (CD).

Els pobles	del Tercer Món	necessiten	ajuda.
SN (.....)	SP (.....)	SV (.....)	SN (.....)

6. Explica per què el mot *exàmens* porta accent i el singular, *examen*, no en porta.

.....

7. Escriu una oració en la qual es vegi clara la distinció entre *és* i *es*.

.....

- Explica quina funció fa aquest accent i com s'anomena.

8. Omple els buits amb *quan* o *quant*:

- tinguis un moment digue'm et dec.

9. Encercla la forma correcta en cada cas:

- L'ajuntament **ha/a** decidit apujar els preus del transport públic.
- No **amb/hem/em** contestis quan et renyo.
- Mai **i/hi** havia estat, aquí.
- Crec que **ho/o** faré molt bé.

10. Quins són els tres gèneres literaris principals?

.....

1. Encercla el nucli d'aquests SN i digues quina és la categoria lèxica dels mots que has encerclat.

- el seu estat
- el futur
- alguna cosa
- una nau
- la primera esposa
- poques hores

La categoria lèxica d'aquests mots és

- Localitza els determinants dels sintagmes anteriors i substitueix-los per altres de diferents.

Exemple: El seu estat → Aquell estat

- el futur
- alguna cosa
- una nau
- la primera esposa
- poques hores

2. Escriu al costat de cada un dels adjectius següents un dels sintagmes de l'activitat 1. Tingues en compte la concordança.

- incert
- malalta
- viscudes
- transparent
- estrangera
- lamentable

3. Subratlla els SV d'aquestes oracions i identifica'n el nucli.

- Ella sempre escolta atentament.
- La Carme i l'Anna viuen a la mateixa escala.

- Quin és el pronom i quins són els dos adverbis de la primera oració.

.....

- Quina és la conjunció i la preposició de la segona oració.

.....

4. Busca en l'oració següent una paraula de cadascuna d'aquestes categories: determinant, nom, adjectiu, verb, adverbi, preposició i conjunció. Escriu-les en un full a part.

A casa la meua àvia materna menjava sovint pa amb tomàquet i pernil dolç.

5. Inventa't una oració en què apareguin tots aquests verbs: corre, vine, obre i omple.

.....

6. Relaciona aquestes locucions i frases fetes amb el seu significat:

- 1 Menjar al mateix plat.
 - 2 Demanar la lluna en un cove.
 - 3 Treure foc pels queixals.
 - 4 Tallar el bacallà.
 - 5 A les palpentos.
- Pretendre coses impossibles.
 - Manar.
 - Avenir-se.
 - A les fosques.
 - Estar molt enfadat.

7. Completa aquestes frases fetes amb una de les paraules que tens a continuació:

- lliri • floretes • carbassa • cireres

- 1 Donar
- 2 Remenar les
- 3 Tirar
- 4 Anar amb el a la mà.

- Ara relaciona-les amb el seu significat:

- Ser innocent.
- Rebutjar.
- Manar.
- galantejar.

1. Indica al costat de cada un dels mots següents si mostren una actitud o un sentiment:

- positiva
- alegria
- tristesa
- optimista
- amor
- oberta
- tolerant
- por

2. Indica a quina conjugació pertanyen els verbs següents (1a, 2a o 3a):

- cantar
- seure
- dormir
- distreure
- xiular
- sortir
- néixer
- complir

3. Subratlla el predicat d'aquestes oracions i encercla'n el nucli.

- L'Eloi juga a basquetbol.
- Els alumnes de quart faran viatge de fi de curs.
- La Teia va escriure la carta als Reis.
- Tot el poble coneixia el meu pare.

■ En la tercera oració, el nucli del sintagma verbal està format per més d'un mot. Com es diu aquest temps verbal?

.....

4. Les perfrasis verbals poden ser també el nucli del sintagma verbal. Escriu una oració amb cadascuna de les següents:

- continuar + gerundi
-

- acabar + de + infinitiu

- estar + a punt de + infinitiu

- començar + a + infinitiu

- deure + infinitiu

- haver + de + infinitiu

5. Accentua les formes verbals que calgui. Totes són agudes.

- | | | |
|----------|------------|------------|
| • admes | • cantareu | • canta |
| • inclos | • trobaras | • ballaran |
| • digue | • senti | • porta |

6. Escriu el lexema i el sufix d'aquests dos mots:

- blanquinós
- dentista

7. Relaciona els mots i els sufixos següents de manera que en surti una paraula nova. Fes-hi els canvis ortogràfics necessaris.

- Mots: Tarragona, peu, confiar, cullera, paper, blau, llengua, clar.
- Suffixos: -atge, -ada, -era, -ina, -or, -et, -enc, -ança.

.....

8. Explica les dues diferències fonamentals entre la poesia èpica i les cròniques històriques.

.....

1. Els pronoms normalment substitueixen un sintagma nominal (SN). Fixa't en els pronoms que tens en negreta i subratlla el SN que substitueixen.

- Escolto molt el teu programa però no és **el** que més m'agrada.
- Ha arribat la teva cosina tot i que no **la** va avisar.
- El metge t'ha receptat aquestes pastilles i encara no te **les** has pres.
- Consulta-ho amb la Laia perquè **ella** és l'especialista.

2. Escriu un sintagma per a cada pronom d'aquestes oracions:

- En venim.
.....
- Avui hoestic.
.....
- El meu gat hi menja.
.....
- Ho penso.
.....

3. Encercla els pronoms d'aquestes oracions:

- Jo no vull un cafè.
- Reien de vosaltres.
- Dóna-li ara mateix.
- Porta-ho a casa l'àvia.
- Ens ha demanat un forn.
- Lliga'ls a la barana.

■ Classifica els pronoms que has trobat en forts i febles.

- Forts:
- Febles:

■ Coneixes més pronoms? Completa:

- Forts:
- Febles:

4. Consulta el quadre de la pàgina 85 del llibre i escriu correctament aquestes combinacions de verbs i pronoms febles.

- adona + se
- dóna + en
- regala + li
- et + estima
- el + admiro
- fer + lo

5. Accentua les formes verbals que calgui. Totes són planes:

- | | | |
|------------|------------|------------|
| • podiem | • sortieu | • cantaren |
| • mereixer | • recórrer | • ballaveu |
| • neixer | • erem | • sentirem |

6. Argumenta, en un full a part, per què s'accentua, o no, cadascuna de les formes verbals següents:

Imperfet d'indicatiu	Passat simple
volia	volguí
volies	volgueres
volia	volgué
volíem	volguérem
volíeu	volguéreu
volien	volgueren

.....
.....
.....

7. Els prefixos són els afixos que s'afegeixen davant del lexema per formar mots derivats. Escriu una paraula amb cada un d'aquests prefixos:

- | | |
|---------------|--------------|
| • a- | • des- |
| • sub- | • ben- |
| • anti- | • in- |

8. Escriu una paraula amb cadascun dels infixos següents:

- | | |
|--------------|--------------|
| • -is- | • -er- |
| • -ar- | • -eg- |

1. Llegeix aquesta notícia breu i respon les preguntes bàsiques:

Hamilton subhasta un cotxe per 60.000 euros

Un cotxe de carreres que havia pilotat fa anys Lewis Hamilton, el pilot britànic de McLaren i líder del Mundial de Fórmula 1, es va vendre ahir per 60.000 euros en una subhasta amb finalitats benèfiques feta a través d'Internet. Hamilton, de 22 anys, va posar a la venda el cotxe a eBay.

Avui, 20/6/07

2. Agrupa aquests mots segons pertanyin al camp semàntic dels nuclis de població o al dels serveis:

- | | |
|-----------------|---------------------|
| • llogaret | • centre cívic |
| • casal | • raval |
| • herboristeria | • piscina municipal |
| • estació | • ciutat |
| • municipi | • veïnat |
| • merceria | • districte |

3. Copia aquestes oracions substituint els mots incorrectes per mots correctes:

- L'han multat per aparcar en un vado.
.....
- M'he trobat cent euros a l'acera.
.....
- Han posat colúmpios nous a la plaça.
.....
- S'ha mullat la sabata en un xarco.
.....
- L'ajuntament està arreglant les cloaques.
.....

4. Subratlla els verbs d'aquestes oracions i digues si són simples (S) o compostes (C):

- El circuit de calefacció no funciona bé. (...)
- No m'agrada que m'interrompin. (...)
- La primavera és la millor estació de l'any. (...)
- Et convidaria, però no tinc prou diners. (...)

5. Escriu la modalitat d'aquestes oracions:

- Creus que ho puc fer?
- Potser sortirem a sopar.
- Aniré a la universitat.
- Renta't les dents.
- S'ha ajornat l'examen!
- Tant de bo que torni.

6. Posa els accents diacrítics que calgui en aquestes oracions:

- Se que es un home jove però encara no se sap com es diu.
- Fora bo que sortíssim fora de la ciutat algun cap de setmana.
- Els seus pares son molt aficionats al te, però a mi em destorba el son.

7. Separa les paraules que formen aquests compostos i indica'n la categoria lèxica:

- llepafils
- migdia
- audiovisual
- palplantat
- fotocòpia
- agredolç

8. Relaciona els mots de les dues columnes per formar compostos:

- | | |
|-----------|------------|
| busca • | • viu |
| cel • | • baixa |
| anglo • | • bregues |
| arrenca • | • saxó |
| vora • | • queixals |
| hora • | • obert |

- Escriu-los:
-
-
-

1. Subratlla el subjecte i encercla el predicat d'aquestes oracions:

- Les televisions públiques ofereixen una bona programació.
- L'increment de preus ha provocat una crisi.
- Els teatres catalans tenen una gran afluència de públic.

2. Quina posició ocupa el subjecte en aquestes oracions?

- Ha estat acomiadat el gerent de l'empresa.
.....
- En aquesta botiga els clients sempre tenen la raó.
.....

3. Escriu una oració amb el verb *investigar* que tingui el subjecte el·líptic i una altra amb el verb impersonal *ploure*.

-
-

4. Corregeix els errors de concordança d'aquestes oracions i indica si tenen predicat nominal (PN) o predicat verbal (PV).

- Demà vosaltres em portarà a casa.
.....
- En Tomeu eren els primers classificats.
.....
- Tu i jo sóc actriu de teatre.
.....
- L'àvia pugés les escales en deu minuts.
.....

5. Digues si les afirmacions següents són vàlides per al català o per al castellà:

- Sempre que hi ha dièresi és damunt d'una **u**.
- La dièresi indica hiat.
- La dièresi serveix només per indicar que sona la **u** que hi ha entre **g o q i e o i**.
- La dièresi pot aparèixer tant damunt d'una **i** com damunt d'una **u**.

6. Escriu els accents i les dièresis que calguin en aquestes paraules:

- | | | |
|---------------|----------|-------------------|
| • aiguera | • aillar | • amoinar |
| • questionari | • Boi | • conseqüentment |
| • heroïna | • Taull | • semiindependent |
| • ensaimada | • veinat | • antiinflamatori |
| • antiguitat | • diurn | • quadre |

7. Fixa't en aquests radicals cultes i relaciona'ls amb el seu significat:

- | | |
|-----------|---------------|
| retro- • | • llegenda |
| -cidi • | • art |
| mito- • | • companyia |
| -ònim • | • nom |
| -mància • | • endevinació |
| -tècnia • | • endarrerere |
| con- • | • mort |
| poli- • | • molts |

■ Escriu una paraula amb cada un dels radicals anteriors, i després inventa una oració amb cadascuna.

- -retro
.....
- -cidi
.....
- mito-
.....
- -ònim
.....
- -mància
.....
- -tècnia
.....
- con-
.....
- poli-
.....

Els animals no humans en l'experimentació mèdica

Una fotografia clàssica de la història de la descoberta de la insulina mostra a Banting i Best amb la gosseta Marjorie, que va ser el primer animal diabètic en el qual va tenir èxit el tractament amb insulina. Val a dir que la diabetis que patia Marjorie havia estat provocada pels mateixos Banting i Best. I que abans que els investigadors aconseguissin fer sobreviure Marjorie, molts altres gossos van morir en els seus experiments. Això era l'any 1921 i les condicions en què es duïen a terme els experiments amb animals –i amb les persones que se sotmetien a proves clíniques– eren molt diferents de les actuals.

La recerca mèdica ha tingut un dels seus pilars en l'experimentació amb animals. Es conserven dibuixos de l'holandès Reinier de Graaf (1641-1673), en què es veuen gossos amb una cànula a través de la qual se'ls extreïen les secrecions gàstriques. L'italià Lazzaro Spallanzoni (1729-1799) va fer estudis sobre el suc gàstric amb ocells als quals feia ingerir una espongeta lligada a un cordill per poder extreure-la després, xopa amb suc gàstric. Aquest tipus d'experiment va fer-lo amb ell mateix. Els nombrosos experiments de fisiologia que el francès Claude Bernard va fer amb grànates van fer exclamar a José de Letamendi (1828-1897) la famosa frase «a la medicina le falta hombre y le sobra rana». Per altra banda, porcs i bous han estat durant molts anys els animals emprats per extreure'n la insulina que s'aplicava als malalts diabètics.

El febrer del 2004, la revista mèdica British Medical Journal va publicar un article que posava en dubte l'eficàcia dels experiments duts a terme amb animals abans de realitzar les proves clíniques amb persones. Analitzava alguns estudis i comentava la seva inutilitat en relació amb les proves clíniques humanes. En molts casos, això era perquè els experiments estaven mal dissenyats. Els autors no consideraven que hi hagués proves que els experiments amb animals beneficiïn els humans. L'article va originar un debat a l'esmen-



tada revista. Altres investigadors van dir que la prova de la utilitat en l'ús d'animals en experimentació la tenim en els avenços de la medicina. Una de les conclusions en què hi havia consens era en la necessitat d'avaluar els resultats de l'experimentació animal abans de transferir-ne els resultats a la pràctica mèdica humana.

A Catalunya, la utilització d'animals per a experimentació i per a altres finalitats científiques està regulada per un decret de la Generalitat del 30 de juliol de 1997. El decret és un complement a la llei de protecció dels animals, de 1995, i s'ajusta a les directives de la Comissió Europea. D'acord amb el decret, els centres d'investigació i recerca hauran de comptar amb assessors de benestar animal i amb comitès ètics d'experimentació. És una situació molt diferent de la que es vivia en l'època en què Banting i Best van fer els seus experiments.

MERCÈ PIQUERAS. *Cròniques de l'altra veritat*
(Adaptació)

COMPRENC EL QUE HE LLEGIT

1. Indica quina d'aquestes tres opinions identifica millor la intenció del text:

- Informar sobre l'ús d'animals en experiments mèdics.
 Criticar l'ús d'animals en experiments mèdics.
 Defensar l'ús d'animals en experiments mèdics.

2. El primer científic de qui es guarda testimoni que experimentés amb animals fou...

- Banting i Best Claude Bernard Reinier de Graaf

3. Durant molts anys, la utilitat de porcs i bous en la lluita contra la diabetis era...

- Nul·la, ja que era millor experimentar amb gossos i granotes.
 Se n'extreia la insulina, que s'aplicava als malalts.
 Servir per realitzar experiments.

4. L'italià Lazzaro Spallanzoni va fer experiments sobre el suc gàstric amb...

- ocells ocells i granotes ocells i gossos ocells i ell mateix

5. Quan es va aconseguir que tingués èxit per primer cop el tractament amb insulina a un gos diabètic?

- Febrer del 2004. Entre 1828 i 1927.
 L'any 1921. El text no concreta aquesta informació.

6. Segons el text, en quin o quins mitjans de comunicació hi ha hagut un debat sobre l'eficàcia dels experiments duts a terme amb animals?

- En un diari.
 En una revista mèdica.
 En una revista d'informació general.

7. Escriu el nom d'aquest mitjà de comunicació i intenta deduir de quin país és originari:

• Nom:

- Brasil EUA Gran Bretanya

■ Explica en quins elements del text has basat la teva decisió.

.....

8. El text està dividit en quatre paràgrafs. Posa un títol al segon paràgraf, i un altre títol al quart paràgraf, de manera que resumeixin el contingut de cadascun.

.....

9. Explica el significat d'aquesta cita del text amb les teves paraules:

Una de les conclusions en què hi havia consens era en la necessitat d'avaluar els resultats de l'experimentació amb animals abans de transferir-ne els resultats a la pràctica mèdica humana.

10. Quines obligacions exigeix la llei que compleixin actualment a Catalunya els centres que experimenten amb animals?

.....

Màquines que superin els humans

El maig de 1997, una màquina, un ordinador anomenat Deep Blue va guanyar als escacs el millor jugador humà, el gran mestre Gari Kasparov. Va haver-hi comentaris per a tots els gustos, tot i que possiblement fou Kasparov qui va perdre (va fer un error, quasi al començament de la partida decisiva; els humans estan sotmesos a l'estrès psicològic i les màquines, no). Tothom es va sentir preocupat perquè els escacs passen per ser un joc «intel·ligent» i una màquina havia vençut el millor dels humans.

De fet, fa temps que les màquines vencen els humans en moltes coses: calculen amb més rapidesa i seguretat, es mouen més de pressa, tenen més potència i moltes coses més. Però, així com fa ara uns 200 anys, els humans es van sorprendre de les màquines que es movien soles (fins llavors el moviment s'associava, sobretot, a la vida), ara ja ens hi hem acostumat. Ens escandalitzem perquè Deep Blue guanyi Kasparov, tot i que ningú no es preocupa que el cotxe més petit, el vell i ja quasi oblidat 600, per exemple, corri molt més ràpid que el millor atleta actual.

La intel·ligència artificial és, amb tota seguretat, l'intent més ambiciós dels que aborda la informàtica. Superat l'estadi de construir màquines més fortes i ràpides que el seu propi constructor, a l'ésser humà encara li queda el repte de construir màquines que almenys semblin intel·ligents, com se suposa que ho som nosaltres. La intel·ligència és difícil de definir, i per això ningú no pretén construir programes intel·ligents sinó, simplement, programes amb un comportament que qualificaríem d'intel·ligent en un ésser humà. És una situació semblant a aconseguir moure's per les aigües marines com fa, per exemple, un submarí, però que pocs s'atrevirien a etiquetar de «nedar».

És força difícil definir exactament el contingut i l'abast de la intel·ligència artificial, malgrat els llargs anys transcorreguts des que John McCarthy n'encunyés el nom l'any 1956 a la conferència de Darmouth a Hannover (New Hampshire, Estats Units). Amb aquesta finalitat, és famós l'anomenat test de Turing, establert per Alan Turing en un article, en què proposa un experiment que permet discernir el caràcter intel·ligent o no del comportament d'una màquina.

El test de Turing parteix d'un joc en què un interrogador ha d'esbrinar el sexe de dos interlocutors, A i B, situats en una habitació separada i que, encara que diuen que tots dos són dones, en realitat són un home i una dona. En la proposta de Turing, l'interrogador ha d'esbrinar qui és la màquina a partir de la conversa amb els dos interlocutors, una persona i un ordinador, encara que tots dos diuen que són persones. Aquest objectiu s'ha d'aconseguir tot i saber que, per exemple, la màquina pot decidir donar un resultat erroni a una multiplicació o comunicar-lo després de força segons o minuts d'haver-lo obtingut, per enganyar l'interrogador.

MIQUEL BARCELÓ, *La intel·ligència artificial*

(Adaptació)



COMPRENC EL QUE HE LLEGIT

1. Senyala la idea que resumeix millor el contingut del text:

- Les màquines acabaran dominant els humans.
- Els humans són capaços de construir màquines que superin les capacitats humanes.
- La relació entre humans i màquines és habitualment conflictiva.

2. Marca l'opció correcta per completar l'oració següent:

- Quan Deep Blue va guanyar Gari Kasparov ...
 - ...era el primer cop que una màquina superava un humà.
 - ...ja feia molts anys que les màquines superaven les capacitats humanes.

3. Explica qui és Gari Kasparov. Si et cal, busca'n informació.

.....

.....

4. Relaciona cada un d'aquests títols amb un dels cinc paràgrafs del text. Després, torna a escriure els títols en el mateix ordre que els paràgrafs del text:

- Com ha de funcionar una màquina intel·ligent? 1.
- Un home inventa un nom 2.
- La partida d'escacs 3.
- Homes, dones, ordinadors? 4.
- Una inferioritat acceptada 5.

5. Indica algun camp en què les màquines superin ja els humans.

.....

6. Segons el text, de quina manera afecta l'estrès psicològic a les màquines?

.....

.....

7. Qui va parlar per primer cop d'*intel·ligència artificial*?

- John McCarthy Alan Turing Deep Blue

8. El text ens explica que construir màquines que disposin d'*intel·ligència artificial* és:

- Construir màquines que pensin i sentin com els humans.
- Construir màquines que es comportin com un humà intel·ligent.
- Construir màquines que pensin com els humans.

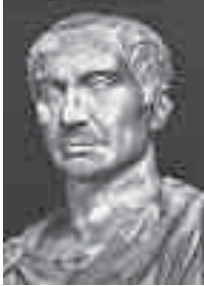
9. Indica quina és la finalitat del text de Turing:

- Distingir entre un home i una dona.
- Distingir entre una persona i un ordinador.
- Distingir entre un home, una dona i un ordinador.

10. Comenta el següent fragment del text:

La màquina pot decidir donar un resultat erroni a una multiplicació o comunicar-lo després de força segons o minuts d'haver-lo obtingut, per enganyar l'interrogador.

Codi secret



És un fet documentat que els soldats de l'Imperi romà, a l'època de Juli Cèsar, protegien rutinàriament les seves comunicacions amb mètodes criptogràfics. És obvi que en un temps en què els enemics de l'imperi eren uns bàrbars analfabets que precisament els romans tenien la intenció de civilitzar, no calia filar gaire prim en qüestions de seguretat. L'únic mètode de xifratge imperial de què es té constància ha passat a la història com a «mètode de Juli Cèsar». Consisteix a substituir cada lletra del text inicial per la lletra que ocupa tres posicions més enllà dins l'alfabet. Així, totes les **A** del text queden substituïdes per **D**, totes les **B** per **E**, etcétera. Quan s'arriba al final de l'alfabet, cal fer la volta i tornar a començar. Així doncs, les **X** queden substituïdes per **A**, les **Y** per **B** i les **Z** per **C**. Per simplicitat, prescindirem de la ce trencada i treballarem amb la resta de l'alfabet càtala A-Z, de 26 lletres.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C

Taula de canvi d'alfabets de Juli Cèsar

Per exemple, si apliquem el mètode de Cèsar al famós lament d'Obèlix ESTAN BOJOS, AQUESTS ROMANS, obtindrem HVWDQ ERMRV, DTXHWW URPDQV. En el sistema de Cèsar, el protocol de substitució és «desplaçar l'alfabet cap a l'esquerra» i la clau és «desplaçar-lo 3 posicions». Si conserveu el protocol i preneu una altra clau, per exemple, «desplaçar-lo 7 posicions», obtindreu un altre sistema de tipus Cèsar.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	A	B	C	D	E	F	G

Taula de canvi d'alfabets de Juli Cèsar AMB CLAU 7

És lògic que un mètode inventat fa més de 2.000 anys tingui un nivell de seguretat modest. Tot i així, encara avui en dia podem trobar-ne algun rastre en el món cibernàutic. Si utilitzeu el programa Netscape de gestió de correu electrònic, sempre podeu clicar amb el botó dret del ratolí al damunt del text i seleccionar l'opció «ROT 13». De cop i volta, totes les lletres del vostre text quedaran desplaçades 13 llocs endavant dins l'alfabet A-Z. S'estarà aplicant, doncs, un Cèsar amb clau 13. Hi ha una explicació al fet que s'agafi precisament 13 com a clau del sistema: els programadors són mandrosos. Observeu que, si torneu a aplicar la mateixa funció (sumar 13) a les lletres del text, hauréu sumat $13+13=26$. Això equival a fer una volta sencera a l'alfabet i, per tant, recuperareu la lletra original. Així doncs, com que es fa servir la mateixa funció per xifrar i per desxifrar, els programadors s'estalvien la meitat de la feina. Si haguessin optat per una altra clau, diguem-ne 7, els caldria haver construït dos programes diferents, un per «sumar 7» i l'altre per «restar 7».

DAVID JUHER. *L'art de la comunicació secreta*

(Adaptació)

COMPRENC EL QUE HE LLEGIT

1. Per quin motiu, segons el text, en l'època de l'Imperi romà no calia que els sistemes de xifratge de les comunicacions militars fossin gaire complexos?

.....

2. En què consisteix el mètode de *Juli Cèsar*?

.....

3. Marca l'opció correcta.

- Juli Cèsar i Obèlix són dos personatges històrics reals.
 Juli Cèsar i Obèlix són dos personatges de ficció.
 Juli Cèsar és un personatge històric i Obèlix és un personatge de ficció.
 Juli Cèsar és un personatge de ficció i Obèlix és un personatge històric.

4. Marca l'opció correcta per completar l'oració següent:

- El món cibernàtic...
 - ...és el món de la navegació per l'espai exterior.
 - ...és el món de la investigació científica.
 - ...és el món de la navegació informàtica.

5. Transcriu, amb el mètode de Juli Cèsar, l'oració: *Arribem avui a migdia.*

.....

■ Transcriu la mateixa oració amb el mètode de Juli Cèsar amb clau 7.

.....

6. Completa un quadre de canvi Juli Cèsar amb clau 15:

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z

7. Seria recomanable usar un sistema de xifratge Juli Cèsar amb clau 26? Justifica la teva resposta.

.....

8. El fet que l'opció «ROT 13» del programa Netscape estigui basada en el número 13 té com a motiu:

- la casualitat la simplicitat la superstició cap motiu concret

9. Marca l'opció correcta per completar l'oració següent:

- La criptografia ('art d'escriure amb caràcters secrets')...
 - ...té importància en determinats sectors de les comunicacions, industrials, etc.
 - ...és senzillament un passatemps intel·lectual.
 - ...ja no té sentit en el món actual.

Els cursos de formació bàsica per als entrenadors d'handbol

Aquesta formació, que tindrà validesa únicament dins les competicions i competències de la FCH, és fruit de la necessitat d'oferir als tècnics i entrenadors espais i entorns de formació adaptats a les seves necessitats i possibilitats.

Què són: Són cursos de formació de tècnics que pretenen dotar els entrenadors (o possibles entrenadors) d'uns coneixements imprescindibles per realitzar la seva tasca en els diferents clubs.

Quina equivalència tenen: No són cursos ni titulacions reglades i en conseqüència no s'obté cap titulació amb equivalència acadèmica ni federativa per a la resta de l'Estat espanyol. Amb ells s'obté un permís de la Federació Catalana d'Handbol per poder accedir a les banquetes de les competicions que organitza i gestiona aquesta federació.

Característiques: La seva principal característica és l'adaptabilitat a les necessitats reals de clubs i entrenadors, ja que són descentralitzats (es poden dur a terme als diferents clubs) i flexibles pel que fa a l'horari. Són pragmàtics, perquè intenten oferir als alumnes els coneixements bàsics i més rellevants per a la seva tasca en cada una de les categories. Al mateix temps, cal remarcar que s'organitzaran a petició i demanda dels clubs sempre i quan es compleixin els requisits mínims

establerts, tant d'instal·lacions com de nombre d'alumnes.

Per què? El perquè de la seva creació es troba en la necessitat de la federació de garantir que les persones que dirigeixen els equips i s'asseuen a la banqueta tinguin uns coneixements mínims per poder desenvolupar la seva tasca en òptimes condicions. Al mateix temps, creiem que són una bona formació continuada per tots aquells que tinguin titulació, ja que amb ells es poden reciclar o obtenir nous coneixements o veure com evoluciona el treball d'entrenament de l'handbol.

A qui s'adrecen? D'entrada s'adrecen a tots aquells que tinguin inquietud per obtenir més informació per dur a terme la seva tasca d'entrenador, si bé és cert que tots aquells que no tinguin cap titulació hauran d'obtenir primer el MBH per poder realitzar la resta de seminaris. Els que ja tinguin una titulació federativa, ja sigui de monitor, territorial o Nacional, si estan interessats a realitzar algun dels seminaris específics de cada categoria, podran accedir-hi directament.

HANDBOL ESPORT, NÚM. 20

(Adaptació)

seminaris	hores	teòric/pràctic	continguts
monitor bàsic	40 h	20/20	Regles bàsiques de l'handbol i el minihandbol. Aspectes estructurals del joc. Etapes d'iniciació. Construcció i direcció de tasques. Motivació.
monitor infantil	20 h	10/10	Mostra de continguts bàsics de l'etapa infantil. Com passar del minihandbol a l'handbol. Exercicis i tasques. Aspectes condicionals.
monitor cadet	20 h	10/10	Mostra i treball de continguts de l'etapa cadet. Exercicis i tasques. Aspectes condicionals.
monitor juvenil	20 h	15/5	Mostra i treball de continguts de l'etapa juvenil. Exercicis i tasques. Aspectes condicionals.
monitor sènior	30 h	15/5	Mostra i treball de continguts de l'etapa sènior. Exercicis i tasques. Direcció de partits. Aspectes condicionals.

COMPRENC EL QUE HE LLEGIT

1. Marca l'afirmació o les afirmacions que siguin certes:

- Es refereix a uns cursos per obtenir el títol oficial d'entrenador.
- Es refereix a uns cursos per donar uns coneixements mínims a les persones encarregades de dirigir equips d'handbol.
- Es refereix a uns cursos per millorar l'habilitat dels joves jugadors d'handbol.
- Es refereix a uns cursos que són oberts tant a persones sense títol com a d'altres que ja tinguin algun títol.
- Cap de les respostes anteriors és correcta.

2. El text explica que els cursos són *descentralitzats* perquè *es poden dur a terme als diferents clubs*. A partir d'aquesta definició, interpreta com són uns cursos centralitzats i marca la resposta correcta:

- S'han de seguir per Internet.
- Només es duren a terme en un lloc cèntric, ben comunicat i de fàcil accés.
- Es duren a terme en un lloc determinat, on hauran d'anar totes les persones interessades, sigui quin sigui el seu club.

3. Segons la informació de què disposem, aquest cursos són *flexibles*...

- ...pel que fa a la possibilitat d'assistir o no a classe.
- ...pel que fa als horaris.
- ...pel que fa als continguts.

4. Segons la informació de què disposem, aquests cursos són *pragmàtics*...

- ...perquè tracten els coneixements més importants per a cada etapa.
- ...perquè no s'hi estudien qüestions teòriques.
- ...perquè l'handbol és un esport de fort contacte entre jugadors.

5. Segons la informació del text, sempre que ho sol·liciti qualsevol club d'handbol, es realitzaran aquests cursos?

.....

.....

6. Podrà obtenir directament el títol de Monitor Sènior una persona que no tingui cap mena de titulació? Justifica la teva resposta.

.....

.....

7. Respon breument a aquestes preguntes:

- Quin curs dedica cinc hores de formació a la part pràctica?
- Quin curs consta d'un total de 40 hores?
- En quin curs s'estudia, explícitament, la motivació?
- En quin curs s'estudia, explícitament, la direcció de partits?

8. Què signifiquen, en el text, les sigles *FCH* i *MBH*?

.....

.....

L'habitatge a Barcelona des del 1900

Les taules estadístiques següents fan referència a l'evolució d'algunes dades a la ciutat de Barcelona al llarg del segle xx.



1. Habitatges i mitjana d'ocupació dels habitatges de Barcelona:

any	nombre d'habitatges	persones per habitatge ocupat (mitjana)
1910	163.217	4,80
1920	185.326	4,51
1930	229.031	4,43
1940	243.617	4,44
1950	279.500	4,66
1960	330.273	4,08
1970	520.263	3,74
1980	673.514	3,02
1991	669.459	2,85

2. Edificis de Barcelona.

any	nombre d'edificis
1900	35.111
1910	37.766
1920	40.395
1930	53.197
1940	59.580
1950	67.330
1960	---
1970	79.460
1980	80.284
1990	79.902

3. Densitat de població de Barcelona.

any	densitat de població (habitants/km ²)
1902	9.056
1910	8.297
1920	8.992
1930	10.475
1940	11.262
1950	12.918
1960	15.720
1970	17.610
1980	---
1990	17.228

ANUARI ESTADÍSTIC DE LA CIUTAT DE BARCELONA.
100 ANYS D'ESTADÍSTICA MUNICIPAL
(Adaptació)

COMPRENEM EL QUE HE LLEGIT

1. Classifica les professions següents en dos grups, segons si creus que aquestes taules estadístiques el poden resultar poc o molt interessants:

• arquitecte • llenyataire • poeta • bomber • urbanista • ramader

• Molt interessant:

• Poc interessant:

2. Fixa't en els quatre conceptes que estudien aquestes taules estadístiques. Si compares les dades d'inicis del segle xx amb les de finals, evolucionen totes de la mateixa manera? Justifica la teva resposta.

.....

3. Observa les dades del quadre 1 referides a 1910 i indica quina d'aquestes tres afirmacions és correcta:

- A cada habitatge ocupat hi vivien 4,8 persones de mitjana.
- Cada habitatge ocupat era propietat de 4,8 persones de mitjana.
- Cada propietari tenia 4,8 habitatges ocupats de mitjana.
- Cap de les afirmacions anteriors és certa.

4. El fet que al llarg del segle xx, en el quadre 1, augmenti el nombre d'habitatges i disminueixi el nombre de persones per habitatge ocupat ha d'interpretar-se així:

- Cada vegada hi ha menys habitatges ocupats.
- Cada vegada viuen menys persones a cada habitatge ocupat.
- Cada vegada augmenta més l'ocupació d'habitatges.

5. Observa el quadre 1 i indica quina d'aquestes afirmacions és correcta:

- El nombre de persones per habitatge ocupat disminueix de manera regular al llarg del segle xx.
- La disminució del nombre de persones per habitatge ocupat és més ràpida a partir de mitjans de segle xx.
- No es pot establir cap criteri sobre la citada disminució.

6. Observa els quadres 1 i 2 i intenta explicar per què creus que es diferencia entre *habitatges* i *edificis*.

.....

7. Per què creus que aquestes estadístiques estudien la mitjana de persones que hi ha per *habitatge* i no per *edifici*?

.....

8. Observa el quadre 3 i indica quina d'aquestes afirmacions és correcta:

- Aquest quadre ens demostra que cada vegada hi ha més superfície construïda.
- El 1990, en el mateix espai, habitaven gairebé el doble de persones que el 1910.
- És impossible que augmenti la densitat de població si disminueix la mitjana de persones per habitatge ocupat.